

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz. Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

A parlament — szinvonala.

Forradalomra készülnek.

(—gh) Szerint az országban mindenütt, ahol gyűléseket tartani szoktak, eddigelé arra törekedtek, hogy eljárásaikban a parlament, az országgyűlés szinvonalt — ha esetleg elérni nem is, de — legalább megközelíteni tudják.

Az ország törvényhozó testülete tehát oly magas nivón állott gyűléseiben, szokásaiban, hogy az előtt mindenki kalapot emelt, határtalan tisztelettel viseltetett.

Ezután már — úgy látszik — ez másképpen lesz. A kétes módon összerelt — úgynevezett — „Nemzeti Munkapárt” más „munkára” vágyik, más szokásokat akar a parlamentbe becsémpészni, beerőszkolni. És csodálatos — Magyarországon akad ember még a legundokabb dolgokra is.

Náday Lajos, a képviselőház érdemes elnöke lemondott. A kormányparti erőszakra nem vállalkozott, inkább elhagyta helyét. Ez volna hazafias kötelessége minden becsületes politikusnak.

Hétfőn már nem elnökölt. Helyét a két alelnök: Beöthy Pál és Jankovich Béla felváltva töltötte be. De hogyan? A magyar parlament tekintélyének lerombolásával, a kormányparti erőszakosság féktelenségével, a házszabályok falbarugásával.

A kormány egyik benfentes felhivatalosa „Justh Gyulát megfigyelés alá!” címmel vezércikkezik. Vajjon nem inkább a képviselőház mostani alelnökeit és az erőszakra üvöltöző, táncoló mungókat kellene-e inkább a székesfővárosi „tishti főorvosi hivatal”-al megfigyelés alá vétetni!?

Hiszzen az olyan viselkedés, melyet Jankovich alelnök a hétfői ülés vége felé és Beöthy keddi ülésen tanusított, rendes, eszű embertől szokatlan valami. Nem vették tudomásul az ellenzéki szónokok jelentkezését, hanem egyszerűen süketséget szimuláltak és mintha mi sem történt volna, előírás-szerűleg, gramofon módjára darálták le mondókáikat. Hiába tiltakozott az ellenzék, figyelmen kívül hagytak minden jogos felszólalási készséget. Így hitelesítettnek nyilvánította a jegyzőkönyvet, miután napirendre a katonai javaslatokat kitűzte Jankovich.

Az erőszak főpróbája tehát megtörtént. November 18-ika mellé méltán sorakozik május 20-ika és 21-ike.

Forradalomba akarják kényszeríteni a nemzetet! Már is jelentkezik az általános sztrájk, melyet a szociáldemokrata-párt publikál a választójogért; válaszul a parlamenti erőszakra. Kiadták a jelszót:

„A parlamenti erőszakra a munkások sztrájkja legyen az első felelet, törvények kötelező ereje ellen való országos izgatás és az ellenük való elégedetlenség a második. Minden órában beköszönthet forradalmi cselekedeteknek szükségessége: talán holnap, talán már ma. Legyetek készen és ne hiányozzék senki a harcból. Testvéri üdvözléssel”

Igy végződik az egyik proklamáció s övege. A másik vörös falragasz pedig, a melyet az országház falára igyekeztek elhelyezni éjfél táján, így szól:

„Olyan törvénynek, mely a törvényes ut megkerülésével, vagy a meglévő törvények sárbatiprásával készült, senki sem tartozik engedelmeskedni. Ha a képviselőházban erőszakot alkalmazznak, akkor az országban megszűnt a törvények kötelező ereje. Az olyan véderőtörvény alapján, amelyet erőszakos uton hajtottak keresztül, senki sem sorozható be és senki sem tartozik katonai szolgálatot teljesíteni. Aki erőszakos uton akarja megcsinálni a véderőtörvényt, az tulajdonképpen eltörli a katonakötelezettséget és megszünteti a hadsereget!”

Éljen a munkapárti antimilitarizmus!

Ezekből a hangokból világosan következtethető az izzó kráterre, melyen a kormány és pártja esztelenül feszeget.

Ez gondolkozóba ejtheti a legelvakultabb mungót is, hogy vajjon érdemes-e az ország nyugalma, élet- és vagyonbiztonságát oly könnyelműen feláldozni!?

Nem kiskorú már ez a nemzet. Kinőtt a deres alól. Egyenlő kötelességek terhelik a haza minden polgárát. Egyenlő jogok is illetik. Ez elől kitérni nem lehet. Erőszak csak erőszakot terem. Így pedig Magyarországot kormányozni nem lehet.

Hisszük, reméljük, hogy a multak tanulságul szolgálnak és a további erőszaktól a kormány s a „nemzeti” jelzővel dekorált munkapárt tartózkodni fog. Különben nem lehet annyi szorongás, mely a nép-felháborodás következményeitől őket megoltalmazza...

— **Hazug hírek.** Egyes fővárosi napilapokban olyan ellenőrizhetetlen forrásból eredett és nevetséges hírlélek láttak napvilágot, mintha a harcdeztett függetlenségi és 48-as pártból egyes képviselők kilépni szándékoznának. Ezzel a valóttan, semmi alappal nem bíró hírekkel szemben okos emberek előtt foglalkozni, azokat cáfolgatni, szinte fölösleges. Azonban a gyengébbek kedvéért, mégis jónak láttuk Dr. Valentsik Ferenc, Székelyudvarhely város országgyűlési képviselőjét megkérdezni, akinek nevét szintén a képviselőkkel egy sorban említette a hazug hírforrás. Képviselőnk, ki a teljes harcban álló párt egyik legelkessebb tagja, kijelentette a „Székely-Udvarhely” szerkesztőjének kérdésére, hogy ha egyedül lenne, akkor sem hagyná el a harcteret. Nemcsak

azért, mert ez becsületesség volna, hanem azért is, mivel egész politikai multjával jönne ellentétbe. Ilyesmire pedig ő nem kapható. Soha sem volt hivebb, kitartóbb tagja pártjának, mint a jelen pillanatban, mikor az a nemzet élete felett örködik. Felháborodással utasítja vissza a koholt vádat, mely csakis kormányparti forrásból eredhetett — megtevesztési szándékból.

Vizsgálat a munkás- biztosító pénztárnál.

A székelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztárnál a mult hét utolsó napjain Dr. Tóth Kálmán központi titkár és Székelyi Ferenc számellenőr beható vizsgálatot tartottak. Az eredményről különböző hírek forognak közszájon.

Kérdést intézünk a pénztárhoz, honnan azt a megnyugtató felvilágosítást adták, hogy a vizsgálat semmi lényegesebb bajt nem idézett elő, sőt annak megtartása egyenesen kívánatos volt.

Megállapítást nyert azon sajnálatos körülmény, mely a pénztár anyagi viszonyainak ziláltságát idézte elő, hogy a munkaadók alkalmazottaik fizetését nem a tényleges állapot szerint jelentik be. Ezt pedig onnan lehet következtetni, mivel képtelenség a mai drága munkabérek mellett az, hogy az ipari és más munkások legnagyobb részének 1—2 K napi bére lenne, holott a napszámos is megkeres most 3 koronát elelem nélkül. A pénztárt utasították az ellenőrzés szigorubb gyakorlására.

Nagy veszedelemként állapították meg az orvosi díjak túl magasságát, melyet a pénztár elbírnai képtelen. Az orvos-szövetség pedig engedmenyt tenni nem hajlandó. Szabad orvos választás mellett előfordult, hogy némely tag ugyanegy betegségével hetenként három-négy orvos segélyét is igénybe vette s mindannyian rendelték és a gyógyszer mindannyiszor elkészítette. Hasonló visszaélések megszüntetésére külön orvosi állás rendszeresítését tartják kívánatosnak.

A pénztár jelenlegi bevételeiből kiadásait fedezni képtelen. E miatt a központ kénytelen lesz mintegy 20,000 K-ás sürgős segélyt nyújtani.

A pénztár feloszlata és más kerülethez való csatolásának kérdése is szóba került. Azonban a központ ezt nem szívesen tenné, mivel akkor valamelyik nemzetiségi vidék alá kellene rendelje épen a Székelyföld központját.

Itt kellene tehát ezt az intézményt megerősíteni s inkább a pénztár területét idecsatolással erősíteni. De ehhez szükséges a munkaadók helyes felfogása, a bejelentések lelkiismeretes eszközölése és mindennek felett a közigazgatási hatóságoknak törvényes kötelességükből kifolyó hathatós támogatása.

Mert hiszen több igen súlyos mulasztás történt e téren s a miniszteri rendeletek csak írott semmiknek bíonyultak — elég gyakori esetben.

Amig csupán jámbor simogatások, jelentőséggel nem bíró utasítások alakjában intézik a pénztár jogos igényeinek kielégítését, addig a helyzet nem javulhat. Tessék

a miniszteri rendelkezéseknek e téren is érvényt szerezni s aki kötelességét nem teljesíti, fegyelmileg és szigorúan megbüntetni.

A központi kiküldöttek különben városunkból vasárnap tovább utaztak s a vizsgálat adataihoz képest jelentésüket az Országos Munkásbetegsegélyező és Balesetbiztosító Pénztárnál megtették.

A dalegylet — hangversenye.

Pünköszt másodnapján dalegyletünk — mint már említettük — újabb nagyszabású hangversenyt fog tartani, mely az eddigi előkészületek szerint, kiérdemelheti a közönség legszélesebb méretű érdeklődését.

Ez alkalommal a dalegylet folytatólag bemutatja azokat az énekdarabokat, melyekkel a budapesti országos dalversenyen fellépni akar. Egyik énekdarab a versenyző dalegyletek közös énekszáma, Erkel Ferencnek a „Névtelen hősök“ című dalművéből a „Takarodó“ jelzésű részlet; igen megragadó karének, melynek lesz hatásos zenekísérete is.

Második pontban a dalegylet Lányi Ernőnek egyik bájos népdalegyvelegét adja elő, befejezésül pedig Vöcölka Edének a Bajza József „Honfidal“ című költeményére szerzet pályadíjnyertes férfi-karát, mellyel mint önálló versenytárral fog majd az országos dalversenyen fellépni.

Igy az országos dalverseny művészeti eseményéből közönségünk már előre megismerhet egyes színes részleteket.

A dalegyletnek ezt a szereplését a pünköszt hangversenyen még több érdekes pont fogja gazdagítani. Ezek közt lesz Tamás Márta zongorajátéka, mellyel Gaál Ferencnek egyik igen szép magyar rhapszódiaját adja elő. Szerepelni fog aztán Dr Kovácsy László, ki az ő közismert zamatos humorával apró tréfákat fog elmondani.

Különös érdeklődésre tarthat még számot, hogy a pünköszt hangverseny alkalmával fog először fellépni a dalegyletnek egy hónappal ezelőtt szervezett zenekara is, melynek vezetője Novák Ernő zenetanár, tagjai Dr Paál Árpádné, Gyertyánossy Ilus, továbbá Dézsy Lajos, Dr Kovácsy László, Donáth Gyula, Duka András, Horváth József, Dr Stefáni Károly, Biró János, Dr Paál Árpád, Paál Tándor és Sprencz Rezső. A zenekar két pontban is fog működni; Bach-nak a „Tavaszi ébredése“ című kedves románcát, s Kéler Bélának „Alföldi bucsúhangok“ című hatásos magyar árbrándját adja elő. Még ezen kívül a zenekar tagjai Beethoven egyik zengzetes szép quartettjét is el fogják játszani, s így a bemutatásban az új zenekar jeles bőkezűséget fog tanusítani.

Általában tehát a hangverseny egész műsora olyan gazdag lesz, hogy méltán fog beleilleni a hatásos koncertestélyek sorozatába.

A hangverseny befejeztével tánc következik, mely a jókedvűség mértéke szerint pünköszt harmadnapja reggeléig tarthat. A hely-
árak és helyek az eddigi szokás szerint változatlanul maradnak.

Küzdelem a létért.

III.

Danzinger és Toró.

Danzinger Lajos miskolci fiatal asztalosmester egy öreg taligásnak volt a fia, ki minden gyermekének örökségül csak egy-egy kerékküllöt hagyhat — úgy mondá.

A sovány gebe után akasztott taliga két kerekében 20 küllöt láttam, s ebből fejtörés nélkül is kitudtam számítani és következtetni, hogy gyermeke ugyan bőven van, de sokat kell fáradoznia a taligát vonó öreg társával, hogy mindeniknek jusson egy kevés a szombati csöletből.

A legtöbb szülő elégedetlen saját pályájával s valami másra kívánja gyermekeit terelni. Hátha azon jobban boldogulhatnak. Az öreg Danzinger gyermekei is mind más pályán keresték kenyerüket. A kisebbik fia Lajos asztalos lett. Ott lakott a Buzavásárter közelében, a Kisujváros-utca 87-ik szám alatt egy rozoga házban. Hogy 80 forint csak egy műhely, egy kis lakás és még kisebb konyha volt bérelhető az is csak fából épített ócska, rozoga házban Miskolcon, egy 40 ezer lakossal bíró városban, igen természetes. Még természetesebb az, hogy Danzinger drágább lakást nem bérelhetett, mert hát egy ferek küllőből, a mit még örökségéből ki sem kaphatott, — életben lévén az apja — legfőleg csak kalapács vagy szerkeze nyelet birt volna kiállítani. Már pedig egy asztalos műhely berendezéséhez ennél több szerszám szükséges.

Zsidó szokás szerint feseségével kapott ugyan egy keveset, de az épen csak, hogy elég volt annyira fölszerelni egy asztalos műhelyt, hogy egymagában dolgozhassék egy butorraktár részére.

Véletlenül ismerkedtem meg vele egy transzport székely iparos tanonc kiosztása alkalmával. A székely iparkamarától kapott jegyzék és beosztási terv szerint át kellett adnom a megérkezett fiukat a mestereiknek.

A kiosztásra seregestül szoktak az iparosok eljönni az ipartestület helyiségébe. Így jött oda Danzinger is a nélkül, hogy ő várt volna székely fiut, csak látni akarta őket.

Toró Gázát Kányádból szedte föl László Gyula kamarai titkár és kívánsága szerint egy asztalozhoz osztotta be. Az illető asztalos azonban nem fogadta el, mert ő asztalos műhelybe kért tanoncot és nem dajkaságba kis gyermeket — így érvelt.

Cipészek, szabók elfogadták volna, de a kis fiu határozottan kijelentette, hogy ő asztalos akar lenni. Semmiféle más iparágra ott nem marad, s ha senki sem vállalja el, küldjem haza arra kért. Egy vagy két év múlva — ha megnő — elfog jönni, de csakis asztalosnak.

Ekkor állott elő Danzinger és ajánlkozott, hogy ő el fogadja. Adjam hozzá.

— Tán bizony pesztunka kell a kis leány mellé — neveivé gunyolódta a többi mesterek! De hát enni is kell adnia a gyermeknek. Jut-e magánál?

— A kis leányomat elgondozza a feleségem. Én kevesebbet eszem s jut ennek a fiúnak is. Majd csak bérelek egy gyalupadot ennek a fiúnak s polcot teszek a lába alá, akkor föléri és dolgozni fog, ha más egyebet nem, gyermekjátékot a leányomnak.

A fiu vállalkozott, „mert hazamenni szégyelném, ha már akadt asztalos, a ki elvállal“ — ugymond — és így Danzingerhez került.

Soha sem panaszkodott, dicsérte a helyet, a mester is nagyon meg volt elégedve.

Két év alatt bámulatosan megnőtt Géza, s mikor a szabadjegyet kézbesítettem, hogy azzal haza mehessen rövid látogatóba, a mestere két szép póliros szekrényt mutatott.

— Ime a két szekrényt egyszerre fogták munkába. Az egyiket Géza, a két éves tanonc a másikat egy segéd, ki már két éve hogy fölszabadult. (Már egy segéddel és egy második székely tanonccal dolgozott ekkor Danzinger). Géza hamarabb elkészült vele s a butorkereskedő három forinttal drágábban fizeti, mert csinosabb, jobb, mint a segédé — magyarázta Danzinger.

A Géza fölszabadulása estéjén — régi mesterek szokása szerint — nagy lakomát adott az ünnepelt tiszteletére mestere, amelyre engemet is meghívott. A többi mesterek által követelt két heti pótlást sem kívánta. Az első héten 5 frt munkadíjat fizetett neki. A fiu addig is keresett már szabad idejében itt-ott javítgatásokkal s ha esti órá-

mul is dolgozott a műhelyben, mestere óránként 10 krajcárral fizette.

— Gyakorolja magát, nekem is hasznot hajt, önmagának is keres így zsebpénzt. Lám a postatakarékban is van pénze, a zsebráját is így szerezte. Ez a helyes — szolt Danzinger.

(Vége köv.)

GAGYI SAMU.

Zárszó az oklándi székház ügyében.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Az oklándi járási székház vásárlásának kérdéséhez szoltam volt pár hét előtt szerkesztő urhoz intézett levelemben.

Tekintettel Dr Sebessy alispán urnak az „U. H.“ egyik közelebbi számában megjelent — vonatkozó — közleményére, szükségesnek látom az alábbiakban visszatérni a kérdésre. Szerkesztő urat pedig kérem, sziveskedjék becses lapjában soraimnak helyet adni.

Előzőleg szoltottam ezen kérdésről, mint olyan ügyről, a melyről sokan, sokféleképpen vélekednek. Kifejezést adtam bizonyos megnyilatkozásoknak, melyek szerint a vásár drágának minősítették, nem mintha a ház meg nem érné az érette ígért összeget, hanem, mert mint nagy luxussal épített ház, igen drága akár főszolgabírói lakásnak, akár irodának; akár a főszolgabíró lakbérére, akár az eddig irodáért fizetett bérre tekintettel. És kifejezést adtam a népvéleménynek, mely bizony abban csucsosodik ki ma is, hogy olcsóbban is ellehetett volna helyezkedni Oklándon.

Távol állott tőlem a szándék, hogy valakit tán azzal akartam volna gyanúsítani, hogy egyeni érdek, vagy éppen haszonnyeres indította volna ezen vásár megkötésére. Megvagyok győződve, hogy a legjobb szándék vezette az illetékeseket a székházvásárlásnál, illetve az oklándi ily célú elhelyezkedésnél. Valom azt is, hogy Oklándnak vitális érdeke a székházvétel, tekintet nélkül az árra.

Azonban vallom azt is, hogy sok ajkáról röppent el a csudalkozás hangja, nem egyebért, csupán azért, mert ilyen célra ezen vásárt drágának találták. S a vélekedés eredménye csak abban összegeződött, hogy új tán tágasabb telken végrehajtott építkezéssel, olcsóbban lehetett volna berendezkedni.

Aztán az így vélekedők előzetesen csak arról hallottak, hogy a vételért fogja a megye segélyül megkapni, de hogy a további építés — a minek szükségessége pedig nyilvánvaló volt — költsége is meg fog adatni, ha nem éppen teljes összegében is, affelől nem is álmodtak. Sőt emlékeznek bizonyos — előzetesen véghez vitt — puhatólódzó eljárásra, a melynek célja volt kitudakolni, vajjon a járás községei lennének-e s mily arányban hajlandók hozzájárulni a székház költségeihez. Nem különben emlékeztek holmi szájon forgó beszédekről, melyek a szomszéd teleknek is, jó drágán megvételéről szoltottak, hogy megfelelőbben lehessen elhelyezni az építendő irodát. E visszapillantó emlékezés irányította az ügyet — úgy magánosan foglalkozókat — a pótlódó forrásához.

Hogy veszedelem nem fenyegeti a járás községeit, hát azt örömmel veszi tudomásul a nép a Dr Sebessy alispán ur — fennebb említett közleményéből. És mert ebben a legfőbb érdeme éppen alispán urnak van, bizonyára készen is van — a pótlódótól felő közönség — őszinte elismeréssel adózni érette, a mihez én is készséggel hozzájárulok.

Ezt így tudva, illetve ismerve meg mostan, s mert amugy is már befejezett ténnyel

állunk szemben, nem foglalkozom tovább e kérdéssel. Örömmel veszem tudomásul, hogy pótdó nélkül jut dűlőre e vásár; csupán azt vagyok bátor kijelenteni alispán ur közleményére vonatkozólag, hogy semmi damog-érzés nem vezetett és nem irányította eljárásomat, sem ebben, sem semmi más ügyben s csupán a hangulatnak akartam kifejezést adni, anélkül, hogy bárkit is sérteni vagy gyanúsítani akartam volna.

Ezek után vagyok, Szerkesztő ur tisztelője
FIGYELŐ UTAS.

A gazdák és a jövedelemadó.

A jövedelemadóról szóló 1909. évi X. törvénycikk értelmében az általános jövedelmi pótdó helyébe, a valóságos személyes jövedelmi adó lép, mely a 300 koronán felüli jövedelemtől 210,000 koronáig fokozatosan 0.5 százaléktól 5 száza ékig emelkedik. Ezzel a körülménnyel tehát számolniuk kell a gazdáknak s ezért nem lesz érdektelen, ha az alábbiakban kifejtjük, módokon lehet kiszámítani ez új adó kivetésének alapjául szolgáló tiszta jövedelmet.

Önkezelés esetén a mező és erdőgazdasági üzem s a vele kapcsolatos jogok jövedelmét a saját gazdálkodás folytán tényleg elért tiszta jövedelem alkotja. Ezen tiszta nyereség a hasonló mezőgazdasági birtokért ugyanott, vagy a környéken szokásos haszonbérhez arányosítandó. A mezőgazdasági mellék haszonvételekből származó jövedelem csak akkor vehető számításba, ha az ily mellék haszonvételek az illető birtok belterjes kihasználásának arányait túlhaladják.

A mező és erdőgazdaság bérbe adása esetén, a bérbeadó jövedelme a haszonbér a részéről fentartott egyéb haszon, valamint a bérő által netán teljesítendő szolgáltatások értéke, levonva ezek összegéből a bérbeadót terhelő s a törvény szerint levonható kiadásait és terheket.

A tényleg elért tiszta jövedelem alapján becsülendő meg a haszonbérő jövedelme is, amelyhez a birtokkal együtt bérbevett lakásának haszonértéke is hozzá számítandó, ellenben a bérösszeg és a bérbeadó részére vagy ennek nevében teljesített bárminemű ellenszolgáltatás értéke levonandó.

Részes bérlet esetén mindegyik fél jövedelmét a gazdálkodás folytán elért tiszta jövedelemnek ráeső része alkotja.

Az adó alá eső jövedelmet a fél bevalása s a törvény 9—16. §. előírásainak alapján az adókiadó bizottság évről-évre állapítja meg. A 11. §. utolsó három kikezdése szerint azonban azoknál, akik szabályszerű üzleti könyveket és üzemük nyereség és veszteség számláját hitelesített alakban bemutatják s ha továbbá ez a könyvvitel kielégítő, vagy ha az ellene felmerült nehézségeket akár a kivetési, akár a jogorvoslati eljárás során megejtett vizsgálat megfajtette: a mező és erdőgazdaság jövedelme ezek mérlegében megállapított jövedelem tekintetbe vételével állapítandó meg.

Az adóköteles jövedelem alkotó tényezői:

A) Nyers bevételek.

1. A gazdálkodásból származó készpénz-bevételek és követelések összege.

2. A gazda és hozzátartozói által használt lakás pénzértéke.

3. A gazda és hozzátartozói által felhasznált és másoknak ajándékozott termények, állatok és anyagok pénzértéke.

4. Az adó tárgyának nyereszkesedés céljából történt adás-vételből származó nyereség. Ha azonban az ingatlanok és leltári tárgyak eladása nem foglalkozásszerűleg és nem nyereszkesedés céljából történt, úgy az ebből származó nyereségnek csak a hozadéka tekintetik adóköteles jövedelemnek.

B) A nyers bevételekből levonandó kiadások.

1. A termelésre, biztosításra és vagyonfentartásra fordított összes kiadások.

2. A gazda által lakásul használt épületek tatarozási, karbantartási és használatával járó költségei (vízvezeték, kéményseprés, éjjeli őr stb).

3. Az épületek, gépek és egyéb holt leltári tárgyak értékleírása.

4. Az üzemi veszteségek, ide nem értve az előző évnél régebb időből származó veszteségeket, továbbá a beigazolt kamat, járadék, bér és haszonbér és a kárbiztosítással nem fedezett s a jövedelmet érintő elemi kárveszteségek.

5. A tényleg fizetett kamarai illetékek illetve egyenértékű önkárbiztosítási díjak, az üzemet terhelő állami és községi közvetett adók, illetékek és vámok, a gazd. és ipari alkalmazottak után fizetett járulékok és egyéb költségek.

6. A beigazolt és adóköteles által fizetendő adóssági kamatok, haszonbérek és egyéb magánjogi címen alapuló terhek, ide nem számítva a telekkönyvileg bekebelezett közadók és kincstári bérhátralékok után járó kamatokat.

7. Egy adózónál 200, a közös háztartás keretében együtt adózóknál pedig 400 koronát meg nem haladó életbiztosítási díjak.

C) A nyers bevételekből le nem vonható kiadások.

1. A 12. § 5. pontja alá nem tartozó köztartozások.

2. Az adóköteles által nyújtott ajándékok, adományok, segélyek és egyéb efféle ingyen szolgáltatások.

3. A törzsvagyon gyarapítására, az üzem nagyobbitására és adósságok törlesztésére fordított összegek.

4. Az üzembe fektetett tőkék kamatja.

5. A háztartási kiadások.

A gazdaságok könyvvitele oly módon szervezendő tehát, hogy abból a rendes jövedelmi mérlegen kívül, az adóköteles jövedelem mérlege is összeállítható legyen. Mivel pedig e törvény 1913. elején életbe lép és az adókiadás a jövő év elején a folyó évben elért jövedelem alapján történik, szükséges és kívánatos, hogy a gazdaközönség már az idén ilyen rendszeres számadást vezessen, hogy esetleg az abban kimutatott jövedelmi kimutatással védekezhessék a netalán túl magas adójövedelem megállapítása és kirovása ellen.

HIREK.

— **Meghalt főispán.** Dr. kádicsfalvi Török Albert, Udvarhelyvármegye nyug. főispánja e hó 22-én d. u. meghalt életének 74 ik évében Tibód községben. 1867-ben járásbíró, 1868-ban orsz. képviselő, 1873-ban kir. ügyész Csiksomlyón, 1875-ben Udvarhelyvármegye utolsó királybírája és első alispánja, 1891-ben főispánja volt.

— **Leányiskolánk növendékei Kolozsvárt.** A székelyudvarhelyi állami polgári leányiskola növendékei és a hozzájuk csatlakozott résztvevők hétfőn este utaztak el Székelyudvarhelyről fiúmei tanulmányutjokra. A vasuti állomáson a hozzátartozóktól elbucszva, Killyéni Erzsébet igazgatónő és Musza Mária tanítónő kíséretében s kalauzolása mellett indultak utnak. Kedden reggel Kolozsvárra érkeztek, a hol csatlakozva Killyéni Endre igazgató, miniszteri iskolalátogató vezetése alatt a hosszufalusi polgári leányiskola növendékeivel, megtekintették Erdély fővárosának nevezetességeit. Délelőtti folyamán a Mátyás király tért, a botanikus kert, valamint a siketnemek és vakok intézetét nézték meg. Délután már tovább utaztak Budapestre, hol két napot töltenek.

— **Császári és királyi hadügyminisztérium.** A hadügyminisztérium „közös” jellege megszűnt. A belügyminiszter tudatja az összes hatóságokkal, hogy az eddigi „közös” jelző helyett a hadügyminisztériumot a császári és királyi megjelölés illeti meg — hivatalos érintkezéseknél.

— **Szegesvár magyarjai a székely dalegyletnek.** A Somogyi István nagyküllőmegyei főispán elnöklése alatt álló seges-

vári „Magyar Polgári Kör” e hó 16-án kelt átirattal a helybeli székely dalegylet részére meleghangu köszönetet küldött, mellyel a dalegylet ottani szerepléseit kívánta meghálalni. Az átirat mellett érkezett köszönő határozat szövege a következő: „A Segesvári Magyar Polgári kör 1912. évi január hó 21-én tartott közgyűlési jegyzőkönyvi kivonata. — 9— kgy. — 1912. — Bell Gyula indítványára a közgyűlés egyhangulag a székelyudvarhelyi „Székely Dalegylet” tagjainak, — akik hazafias ünnepeink alkalmával a segesvári maréknyi magyarságnak, a nemzeti kegyeletnek és lelkesedésnek mindig készséggel, fáradhatatlan, méltó és fényes támogatói voltak: hazafias, szívből eredő, tiszteletteljes, hálás köszönetét küldi. És kéri, hogy nemzeti hazafias törekvéseiben a segesvári magyarságot jövőben is támogassák, eljöveteleikkel erősítsék, nemzeti ünnepeit emeljék. — A kivonat hitelesül: Segesvár, 1912. május 16-án, Radnóti Adolf ügyv. alelnök, Rácz Sándor I. jegyző. Ez a határozat mindenesetre jeles tanúság dalegyletünk messzeható nemzeti hivatásáról.

— **Halálozás.** Zakariás Emma életének tavaszán, 17-ik évében keddre virradó éjjel meghalt. Zakariás Ödön nyug. tanító és neje Balásy Karolina, polgári leányiskolát végzett szelid lelkű leányukat veszítették el benne. Temetése ma (csütörtökön) d. u. 4 órakor, Iskola-utcai lakásukról a ref. egyház szertartásai szerint történik meg Székelyudvarhelyt.

— **Ki a zöldbe!** Az időjárás sok keserves vajadás után — úgy látszik — végre jóra fordult. Nehány nap óta pompás melegünk van. Ilyenkor a hűs lombok alatt, a gyeptájon pihenni valóságos élvezet. Székelyudvarhely város közönségének mostanában igen kedvelt kiránduló helyévé vált a Szejke-fürdő és ott a régi borvizkut felett elterülő nyári tánchely s az előtte kijelölt játszótér, melyet az előzőeken fürdőbérlek most létesítettek és díjtalanul bocsátják a tanuló-ifjuság s a nagyközönség rendelkezésére. A közeli Szejke-kut ivóvizet, az erdő árnyas helyet ad s így a könnyen hozzáférhető telep a majálisok és kirándulások állandóan kedves helye lesz. Alkalmatlan idő bekövetkezése miatt sincs mitől tartani. A fürdő-telep s a fedett nyári táncsterem védelmet nyújt. Nyári mulatságok és kirándulások legjobb helye tehát a „Szejkei Majális-tér”, melyet tegnap az elemi iskolások már felavattak.

— **A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjegyletének** központi választmánya vasárnap tartotta rendes havi ülését az egy-let József-utca 23. számú házában Kölber Alajos udvari kocsigyáros elnöklésével. A választmány örömmel vette tudomásul, hogy a kereskedelmi miniszter „méltányolva az egylet közhasznú tevékenységét, eddigi 5000 korona állami segélyt évi hétezer koronára emeli föl”. A beterjesztett jelentésekből kiemeltük, hogy a folyó évben beiratkozott 14490 új taggal az egylet rendes fizető tagjainak száma a százötvenezert jóval fölmúlja. A vagyon az idén hatszázezer koronával szaporodott, jelenleg nyolcemilliónyolcszázezer korona az egylet vagyona. Az egylet 19 év óta áll fönn s 1903. márciusban kezdte el a segélyezést, azóta mostanáig 1518 rokkant és elaggott állandó rokkantsegélyt, 400 árvának heti 1.40—2.21 koronáig terjedő neveltetési járulékot ad. A rokkantak és árvák segítésére eddig egymilliókilencszázezer koronát fizetett ki, a mi az egylet kiváló jótékonyágát bizonyítja. A fiókpénztárak száma 440-re emelkedett. Az egylet iránt érdeklődők szóval vagy levélben fölvilágosítást kaphatnak a központi irodában: Budapest, VIII., József-utca 23. szám.

— **Csomagoló papir** kilószámra kapható a lap kiadóhivatalában. Kossuth-utca 31.

Ne feledje el, hogy

hirdetéseink gondos átolvasása önnek valószínűleg *hasznára lesz*. Aki nálunk hirdet, annak sikere van. A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk. Hirdetőinknél történő be-
vásárlásainál és megrendeléseinknél a „SZÉKELY-UDVARHELY” c. ujságo felemlíteni szíveskedjék.

Telek-eladás.

A sz-udvarhelyi iparos önképző és betegsegélyező egyesület nevében ezennel közhírré tesszük, hogy az egyesület tulajdonát képező s a sz-udvarhelyi 488 sz. tjkvben A+3 r. 951 hr. sz. 4 rend 948 hr. sz. 5 rend 949 hr. sz. és 7 rend 2518—950 hr. szám alá felvett az u. n. Veszprémi, Szabó Ferenc és Tamászoivls Domokos féle jelenleg összekapcsolt egészét képező belsőségek a **folyo év június hó első napján d. u. 3 órakor a régi városháza nagytermében** megtartandó **önkntes és nyilvános árverésen** a legtöbbet ígérőnek el fognak adatni

Az egybekapcsolt három belsőség egyszerre bocsájtatik árverés alá és egyszeri leütéssel adatik el

Kikiáltási ár 24000 azaz Huszonnégyezer korona.

Venni szándékozók a kikiáltási ár 10 százalékát kötelesek készpénzben, vagy óvadékképes papírban vagy végül a helyi pénzüntézetek valamelyikének betéti könyvben bántépézzül a kiküldött kezéhez letenni. Részletes árverési feltételek az egyesület közhelyiségében bárki által megtekinthetők.

Székeljudvarhely, 1912. május 11-én.

Dr. Václavik Ferenc
elnök.

Csillag József
titkár.

B O R!

Fernengel Gyula székeljudvarhelyi borlagykereskedőné.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az *angol és francia* nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való hivatkozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

NIGRIN

a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhírű wiksnek vitriol nélküli gyártása is.

St. Fernolend Wien III. cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári fennállás

Védjegy: „Horgony”.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régiónak bizonyult háziszere, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult készvényével, oszról és meghűléseknél,
Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt be-
vásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti
üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel
és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van
csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.—
és úgyszólván minden gyógyszerertben kapható —
Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse neu.

Névjegyek,
Meghívók,
Eljegyzési
és Esküvői
valamint gyász-
jelentések

ugyszintén mindenféle
könyvnyomdai és
könyvkötői mun-
káklatok izléses ki-
vitelben, gyorsan és
pontosan készülnek
Betegek Pál
könyvnyomtató és könyv-
kötő-intézetében.

1848 eredeti francia angol és amerikai toalett-
modell közöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona**. Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Udvarhelyvármegye Nemes Csádjai. Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható: Betegek Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E diszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses család-töréneti adatokat tartalmaz.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú diszlelépapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapirok és borítékok, levél-kártyák, **gyász- Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ES PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súly és minőségű irodai és iro-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, csomagoló és selyempapirok, másolópapirok, itató-papirok, szűrő-papirok, torta- és befőző-papirok, könyvkötő-papirok és papirkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papirok minden sulyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzok, kiozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-erszőnyek, okmány és irománytáskák.

Székeljudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárazak, disztollszárazak. Írónok, fekete, színe. Írónok, notes-írónok, csavarírónok (crayonok), zsebírónok, csavaríronbetétek, íronvédők, íron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és írókréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztó, titbronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sípek és orinák. Monogrammok fehérnemű és levélpapírrajzokra. Kézi nyomda. Különféle bélyegzők, pecsétnyomok, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árbán.

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabíróági, végrehajtói, ügyvédi, lelkeszi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székeljudvarhelyi középiskolákban és a városi és megye elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztár-tömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itató-deszkák, olaj-szfesték minden színben. Ecetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-esésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg szegek, kapesok stb.

Betegek Pál könyvnyomtató és könyvkötő -intézete Székelyudvarhely